

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

U pravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 27. februarja.

Veliko se govori in piše dandenes o nas Slovencih.

Ko je še takozvana ustavoverna stranka na krmilu stala in vso moč v Avstriji imela, se nij toliko o nas pisalo; in to je jako umevno.

Takrat se nijso gospodje na nas ozirali; skrb za naše blagostanje jih nij obteževala in naše vpitje za enakopravnost, za ustavne naše pravice jih je popolnem hladne pustilo. — kajti moč so imeli v rokah in mi nijsmo nevarni bili!

Denes je to drugače.

Tudi mi Slovenci smo faktor postali, s katerim avstrijski politik računati mora, in ker ti gospodje ustavaki nas z močjo ne morejo več na steno pritiskati, nas v parlamentu in časopisih napadajo in nas s sumničenjem in obrekovanjem v kot hočejo poriniti, da bi nas avstrijski domoljubi za vse drugo samo ne za zveste Avstrijce smatrali.

Cela perfidnost te taktike je še le takrat prav očitna, če se preudari, kak utis da mora tako sumničenje v onih krogih napravljati, ki reprezentujejo avstrijsko celokupnost — kajti calumniare audanter semper aliquid haeret.

Temu nesramnemu postopanju nasproti moramo tudi mi odločno govoriti.

Nam nij in ne bode nikdar vse jedno, za kar nas imajo. Narod, ki sam sebe ne spoštuje, tudi ne more zahtevati, da bi ga drugi spoštovali.

Sramotno bi bilo, v takem trenutku molčati.

Bodi tedaj gospodom, ki so uže večkrat čez meje po izveličarji gledali, jedenkrat za vselej povedano, da si ne damo čez noč svojega avstrijskega značaja, katerega uže 600 let hranimo, kar tako na jedenkrat odtegniti.

Bodi jim povedano, da mi svoje blagostanje v

Avstriji in ne izven Avstrije iščemo, — in bodi jim povedano, da se mi v Avstriji za te pravice borimo, katere so nam po avstrijskeji nam od našega cesarja danej ustavi podeljene.

Naj se spominajo ti gospodje, da so, ko so vladarili, vse to sami storili, kar bi drugod uničilo čutje zaupanja do vlade, in naj se spominajo, da smo sicer te gospode ustavake — lucus a non lucendo — sovražili, kakor jih denes še sovražimo, da pa vendar nikdar nijsmo historične zvestobe do cesarja in države zatajevali, — in to zaradi tega ne, ker smo vedeli, da bode ta večja avstrijska domovina tudi nevarno vladanje teb mož premagala, kakor je uže toliko družih nezdod premagala.

Temu nasproti se bodo pa ti gospodje tudi spominali, kako so oni v časih nevarnosti, ko jim notranja politika nij prav všeč bila, postopali.

Ljudje ki so v svojej politiki take črne pike pokazali, ne smejo nam očitati, da simpatije za Rusijo gojimo in za panslavizem.

Rusija nam je prijateljska država, ruski narod nam bratski narod.

Rečeno je bilo, da Avstrija ni nemška, pa tudi ne slovanska, marveč da je Avstrija avstrijska.

In to je istina.

Tedaj mi ne bomo nikoli vprašali, katerega naroda je sovražnik Avstrije, mi ne bomo z njim simpatizirali, če bi tudi slovanskega naroda bil. Naša simpatija do ruskega naroda nij politična in neha v trenutku, ko Rusija postane sovražnica Avstrije.

Rusija je do sedaj še prijateljska nam država, ruski car je prijatelj našemu cesarju.

Tedaj tudi nij političnega uzroka, da ne bi smeli mi simpatizirati z ruskim narodom, kateremu kot bratovskemu vse dobro želimo.

A mi ne želimo ni Rusi postati, ni ruske

razmere pri nas upeljane videti, — mi le želimo, da svoje naravne pravice v Avstriji vendar uže jedenkrat dosežemo in potem da jih umno v korist Avstrije in svojega naroda v Avstriji uživamo!

Dr. A. M.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 23. febr. [Izv. dop.]

Po osem dnevnem odmoru pričel je danes državni zbor zborovati.

Predsednik dr. Smolka spomina z gorkimi besedami o smrti poslanca Friedmanna ter hvali njega zmožnosti in marljivost. V znamenje sožaljenja vstane ves zbor.

Novoizvoljeni poslanec českega velicega posestva princ Ferdo Lobkovic zaprisegel je v českem jeziku. On je uzrok posebne pozornosti od obeh stranij; desna stran pozdravila ga je demonstrativno.

Prečita se pismo ministra deželne brambe, v katerem se pove, da je cesar z najvišjim odlokom od 20. februarja t. l. njega opolnomočiti izvolil, da po ustavnej poti naknadno zahteva 120.000 gld. za podporo rodovinom, katerih očetje ali reditelji so poklicani v vojno v južnej Dalmaciji in v zasedenih pokrajinah. Tudi finančni minister zahteva naknadni kredit 53.000 gld., od katerih ima se 42.000 gld. porabiti za urejenje reke Adiže, 10.100 gld. pa za državno žrebčarijo v Radovici.

Poslanec dr. Roser in drugovi predlagajo, naj se kazenskemu odboru naloži preiskovati, ali in pod katerimi uveti ima se od države onim dati odškodnine, ki so bili nedolžno obsojeni.

Na dnevnem redu je vladna predloga gledé izjemnih sodišč v Dalmaciji. Poročevalec je poslanec Lienbacher. Odbor, ki se je o dotičnej nujnej predlogi posvetoval, učinil je več znatnih prememb. Zoper predlogo govori dalmatinski poslanec Monti,

LISTEK.

„Zbirka ljubimskih in ženitovanjskih pisem“.

To je naslov knjižici, katero je po „raznih izgledih“ sestavil F. H., založil J. Giontini, natisnila pa Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani. „Tantae molis erat“, da so tri firme sodelovale, predno je zagledalo luč sveta to delce, katero uže v naslovu več obeta, nego mu je dovoljeno. „Ženitovanjskih pisem“, katera smejo po dosedanjih postavah izdelovati izključljivo le c. kr. belezniki, v tej zbirki namreč nij, ampak le snubilna pisma, kako snubi rokodelski mojster, vdovec vdovo, reven mladenič bogato dekle in bogat mož revno dekle. Kako se delajo „ljubimska pisma“ uči uže motto:

Ti bel' papir, ti listek bel' —
Vse črno te prerisal bom
In ljub'ci pismo pisal bom.

To je prenevarno! Če dobi ljubica tako pismo vse črno prerisano, prestrašila se bode, skoči ti v Ljubljano in po njej je. Prikladneje bi utegnili biti, da si ljubček omisli takoj črn papir, mu vsaj

risati nij treba. Sicer pa gospodu F. H. radi verujemo, da „so se ljubimska pisma pisala in se bodo tudi brez tega nauka“, to je nekako tolažilno!

Izmej splošnih pravil navajamo: „Moški naj piše bolj na kratko, pa resno — ženska sme bolj na široko pisati. — Šala ali dovtip se možu prav dobro poda,“ žal, da je nijsmo v vsej knjižici zasledili, razen neprostopoljne. „Vsak naj piše, kakor mu srcé velj, pa bo najbolje zadel!“ Izvrstno, gospod Lipe, čemu ste tedaj spisali to zbirko?

Za ljubimska pisma, katera so menda večinoj poslovenjena po ne baš vzglednih nemških, se, tako priporoča pisec, „lepo podá, ako se vpletejo med tako pismo citati iz raznih pesnikov“ — in če se pišejo na lep papir. Pa tudi na lepem papirji se bode kaj čudno bralo pismo, kakeršno je na 24. strani z nadpisom: „Ljubeznjiva gospodična! — Sit sem že Vaše prevzetnosti, vse sem steril za Vas, od nog do glave sem Vas oblekel, Vašemu očetu sem plačal doigove, vselej sem poravnal vse račune, kadar smo bili vkup v gostilni. In kako zahvalo sem za to žel? Za Vašim hrbtom sem moral čepeti in gledati, kako ste se zabavali z drugimi (— katerim ste Vi moje vino natakali). Res je, da sem se zadnjič napil“ — itd. V lepo družbo smo prišli! piscu se vsaj origi-

nalnosti ne more zanikati, pa zavidati ga nikar, kajti vidi se, da je pri Emi Schneiderjevej igral prav žalostno figuro.

Šesti oddelek obsega „pesmi ljubezni“, pet je Prešimovih, osem Jenkovih, štirinajst pa F. Haderlapovih, pa te so crême de la crême. Čujte!

Kakor ovea mati plače,
Če se jagnje izgubi,
Tak' za tabo so plakale
Moje žalostne oči.

Piše se o krokodilovih solzah, to pa nijso nit mačje solzé, nego ovčje. — Pa čitajmo dalje stran 63.:

Kaj roža pomeni rudeča?
Povej mi tica, povej!
Kaj druga modro cveteča?
Kaj tretja posušenih vej?

In sinja ti roža pomeni,
Da moraš ti priti do nje,
Po suhi, al' poti vodeni,
Čez sinje, široko morje!

Kaj, draga, to tirjaš od mene,
Ki pot mi neznana je k vam,
In ladjice nemam nobene
In plavat' čez morje ne znam!

Kako pomenljive so te besede in kako skrbna

za pa dr. Kopp, ki zahteva dve tretjini glasov, ker se s to predlogo zmeni ustava.

Minister dr. Pražak zavrnil je Montija, Lienbacher pa Koppa, trdi, da se s to predlogo ne premeni ustava. Da nemški ustavski prav marljivo študirajo „Slovenski Narod“, pokazal je zopet denes dr. Kopp, ki pravi, da se leta 1869. nij pripetilo, da bi vladne stranke glasilo, kakor je to „Slovenski Narod“, bilo govorilo o tem, da je Krivošijance zadela velika nesreča.

Postava o izjemnih sodiščih v Dalmaciji sprejela se je potem z vsemi glasovi proti 6, od dalmatinskih državnih poslancev. Z istim razmerjem glasovalo se je v podrobnej debati; predloga čitala se je koj v tretjič.

Zbornica velila je potem 24 članov v carinski odbor. Poslanec Jireček želi, da se ta odbor konstitujira takoj. Dr. Magg govori proti. Jirečkov predlog sprejme se s 137 proti 127 glasom. Predsednikom odboru izvoljen je bil Poljak dr. vitez Grocholski.

V podrobnej obravnavi o proračunu sprejela so se poglavja za najvišji dvor, vladarjev ured, državni zbor in državno sodišče brez ugovora. Pri petem poglavju o proračunu za ministerski svet govoril je proti vitez Obentraut, za pa Rusinec Kulaczkowski.

Ustavak Obentraut trdi, da k zdanjej vladi nijma zaupanja, ker še nij izpolnila, kar je v prestolnem govoru obljubila. Mnogo važnih vprašanj še nij rešenih: delavsko vprašanje, ono o zemljiščnih posestnikih in o ameriške konkurenci. Ta vprašanja dajo se rešiti, dokler še nij prepoznano. O ščedilnem odboru pove, da ne bode izvršil svojih dolžnosti, ker je vzet iz večine državnega zbora. Govornik kritikuje poslednji govor ministra Taffeja ter pravi, da kot Nemec hoče glasovati proti tej točki — tako je Obentraut bil zabredel v splošno debato, ki se je uže pred 3 dnevi končala.

Kulaczkowski toži o rusinskih razmerah, dolži poljsko časopisje in poljske oblasti, da se rusinski narod preveč zatira. Proti zaprtim rusinskim rodoljubom vrši se preiskava o veleizdaji, a to zakrivili so Poljaki. Govornik priporoča pravne in šolske razmere rusinskega naroda posebnej pozornosti ministerstva.

Podrobni poročevalec dr. Meznik odgovarja Kulaczkowskemu, da so od slednjega zaznamenovane stvari deloma v rokah sodnije, deloma pa spadajo v delokrog gališkega deželnega zbora. Na Obentrautova očitanja o neplodnosti zdanjega ministerstva pa pove, da zdanji parlament nij neploden. Ako se ozre v prestolni govor, lahko uvidi, da je mnogo v njem izraženih obljub uže dopoljenih, večina v njem obetanih predlog dobila je uže postavno moč. Razen tega obravnava se o važnih justičnih predlogah, o obrtnem redu; govornik izrazi prepričanje, da po treh letih bode zdanje mi-

nisterstvo svoje obete več nego izpolnilo. Da Obentraut ukvarja se z malostnim predbacivanjem, kaže samo, da resnih stvari ne more očitati. Točka ministerski svet se potem sprejme.

Zborovanje se prekrši; 24. t. m. ob 10. uri se je zborovanje nadaljevalo. P.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. februarja.

V 23. dan t. m. pečal se je naš državni zbor z izimnim sodiščem za Dalmacijo. Ker v posameznih krajih južne Dalmacije vladajo nemiri, kateri se morejo le z energičnem postopanjem odpraviti, zato se je sklenilo, da se vsi z nemiri v zvezi stoječi prestopki v nekaterih krajih izroče vojaškemu sodišču, da se ti nemiri tem hitreje in gotoveje zatro. O tej priliki je govoril dalmatinski poslanec dr. Monti in posebno poudarjal, da mora vlada zboljšati upravo v oku piranih provincijah, če hoče, da se spet vrne mir v deželo. Zakon o izimnem sodišču v Dalmaciji se je v drugem in v tretjem branji rešil. — Peticijski odsek državnega zbora je ukrenil, da se peticijski diurnistov pri c. kr. uradih izroči slavnej vladi v natančno presojo, ter je ob jednem pozival vlado, naj kar najprej mogoče predloži slavnej zbornici predlog o postavi, po kateri se ima urediti stvar tako, da diurnisti hitreje dosežejo uradniške stopinje ter da imajo v bodoče nositi ime „pomoznih uradnikov.“

Denes leži pred nami ukaz, kateri je izdal fml. Jovanović na čete, katere se vojevati hočejo proti vstašem na Bugaru. Prva in glavna naloga poveljnika je, da ve ceniti nasprotne moči, da se po njih ravna, da po tem tudi uredi vojsko svojo. Tak poveljnik je fml. Jovanović. S hladno krvjo slika v ukazu tem situacijo na jugu, in to je velikega pomena, kajti le tedaj more se zanašati na popolno zmago, če dobro vé, s katerimi faktorji mu je računati. Fml. Jovanović pozna dobro deželo, on vé ocenjati poletje in zimo v teh krajih, zato tudi dobro čuti, kedaj bode ugoden čas, da se zgrabi z vstaši. Jovanović navaja v tem svojem ukazu kot prvo težkočo, katero je prestati njega vojnikom, slabo vreme in zimo, katera je v hercegovskih gorah posebno neprijazna, in to tembolj njega vojnikom, ker je nijso vajeni. Za to, pravi on, da se mora najprej kolikor možno velika armada tam deli zbrati, potem pa da treba skrbeti za primerno stanovanje vojnikom, dobro obleko in krepilno hrano: „Razširjenost vstaje in malo število čet silijo nas najprej, da se pomnoži vojna in da čakamo ugodnega letnega časa, predno energično udarimo na nasprotnika.“ Za to neče tudi Jovanović prej udariti na vstaše, dokler si nij popolnem v svesti zmage, a žal! da tudi vstaši ne zamude te prilike, tudi oni skrbje za to, da pomnože kolikor možno svoje čete, si na kopicijo živeža in si utrdijo svoja mesta. A z gotovostjo se smemo zanašati, da se bode Jovanoviću posrečilo pomirjenje vstašev, kedaj? se pač natančno določiti ne more. Do zdaj so se vršili in se še zdaj vrše bolj le navadni pretepi, kakor pa boji.

Povedali smo uže, da se je ostro govorilo v ogrski poslanskej zbornici proti berlinskemu „schulvereinu“, a izgovorila se nij še slednja beseda. Ta „schulverein“ hoče baje zdaj Magjarom

s posebno izjavo dokazati, da besede, govorjene v ogrskem parlamentu, nijso resnične. Nu, mi menimo, da bodo tudi to „izjavo“ z vso odločnostjo in s primernimi besedami pobili Magjari. Pobijajmo tudi mi vse naš narod demoralizujoče, grdeče in zasramujoče kukavice — častimo sami sebe!

Vnanje države.

Dunajski dopisnik „Standarda“ poroča svojemu listu o razgovoru z bolgarskim ministrom za vnanje poslove, Vulkovičem, o panslavističnih agitacijah in o govorih Skobeljeva. Vulkovič je baje dejal, da „slovanski svet potrebuje pred vsem miru. Ta potreba je še večja pri balkanskih Slovanih nego pri Rusiji... Avstro Ogrska prav lahko vstaja v Bosni in Hercegovini pomiri, ne da bi prestopila črnogorske meje, se ve da, če pri tem moarhija ne izgubi potrpežljivosti. Na počasne in razumne Slované napravilo bode večji utis, če vidijo, da napreduje Avstro Ogrska s premišljenostjo in jim pokaže, da ima sredstva in junaštvo, da plašljive nasprotnike povsod in vsak dan napada, dokler se ne utrudijo. Za dosede tega smotra niti nij potrebna velika vojna... Kratko, končal je Vulkovič, prepričan sem, da se nij bati ni ruske vojne, ni splošnega slovanskega gibanja, ne le v tem letu, marveč še dolgo časa ne.“

Ruski državniki tožijo, da propada ruska trgovina, ker jo zatirajo tujci, katerim je podelila vlada preveč in prevelikih privilegij in tujci ti so Nemci. „Rusija se mora otresti tujcev, potem postane Rusija stoprv prava Rusija,“ dejala je madama Adam.

Rusija se je baje odločila, da se neče prav nič več umešavati v bolgarske razmere, kajti bolgarski listi poročajo, da je ruski glavni konzul v Bolgariji, Hitrov, dobil od cara povelje, da naj se ne umešava v notranjo politiko bolgarsko. In tem povodom piše „Marica“: „Z veseljem čujemo novico, da bi bilo za rešitelje Bolgarov in rešene Bolgare bolje, če prvi slednjim popolnem puste, da se popolnem po svojej volji razvijajo. Če se diplomatični agent umešava v notranje razmere kake države, mora se potrebno jednej ali drugej stranki pridružiti, ravno tako, kakor so delali predniki zdajnjega reprezentanta Rusije v Bulgariji. Tako so se do zdaj v Bolgariji menjavali z ministerstvi tudi ruski konzuli in naposled je bilo nezadovoljstvo na obeh straneh.“

V seji srbske skupščine dne 22. t. m. stavil je poslanec Milija Milovanović v imenu radikalcev predlog, naj pravosodni minister izdela postavni načrt, po katerem bode znašalo najvišje plačilo posameznih uradnikov 4800 frankov in najvišja penzija 2400 frankov na leto. Dalje je predlagal, naj se oni, ki so bili iz političnih ozirov penzionirani, zopet v službe vzprejmo, ali pa naj se jim popolnem odvzame penzija.

Mej špansko vlado in papežem se je s tem doseglo sporazumljenje, da ne gredo španski romarji vsi na jedenkrat poklonit se papežu, nego le posamezne občine, pod vodstvom škofov in nadškofov. Tako se misli preprečiti vsaka demonstracija.

Dopisi.

Iz Kroke 23. februarja [Izvirni dopis.]
Preteklo je komaj leto, kar smo spremili nam

Dalje v prilogi.

je nevesta! Pošlje pesniku belo pismo, v njem pa rožo posušenih vej, gotovo toliko, da si s temi vejami lahko peč zakuri, kar je po zimi prav prijetno. A šegava in muhasta je, kajti veli mu, da mora čez sinje široko morje po suhi el' poti voden. Ker pa suhe poti preko morske ravnine ne najde, klavern toži, da plavati ne zna. Da je nevesta bolj iznajdljiva, poslala bi mu v listu razen vej še dva mehurja, in sitnosti bi bil konec, tako pa revež vzbuja naše sočutje, kakor koklja, ki vodi izvaljene racke in obupano koraca okolo male lokve, v katerej plava mladi rod.

Na strani 75. kliče pesnik brodnika:

Oj, Gašper, oj Gašper,
En tolarček imam,
Čez Savo me prepelji
In celega ti dam!

Glej, trdo sem ga služil
Okrogli ta denar;
Da vidim svojo ljubo,
Mi ni za njega mar.

Da je brodnika ime Gašper, to je zaradi lepšega, navaden brodnik bi peljal tudi ceneje, nego za tolarček. Epiteton „okrogel“ pa nij posebno potreben, ker denar na štiri vogle pri nas nij še na-

vaden. Pesnik zamolči, je-li je Gašperja priklical ali ne, v svojej srčnej bolesti le toliko pové, da „odmaršira“ jutri na Vlaško in vpraša ljubico, kaj mu bode podarila za spomin. Ta ponudi mu pušlček iz zlahtnih rož. A pesnik, ki je bil menda pričakoval kaj bolj izdatnega, morebiti kako kračo, nevoljno odvrne:

Kaj nuce mi ta pušle,
K' se hitro posuši.

V jednem svojih pisem gospod F. H. sicer trdi, da „kdor hoče ljubiti, mora trpeti“, a na drugej strani pa je čisto drugačnih mislij:

Ko vedel bi jaz uganiti,
Da bi Vi me mogli ljubiti,
Pač nekaj za to bi jaz dal,
Ker zopet bi mirno zaspal.

Saj je tudi treba, da spi, kajti njene oči „so kakor sveča, ki mirno gori“ (na pr. lojeval!), v „manirah je takih zrejena, ko b'la bi princeznja rojena“.

Da, da!

V deželi črna noč leži,
Nobena lučka ne brli

v Haderlapovih pesnih namreč, zato podajemo le še štiri zadnje vrste:

Kaj hoče svet, da nam se še dopada?
Kaj hočemo želeti si sami?
Do polne sreče up nam pač upada,
Najboljši je, kdor si najmanj želi.

Nijmo si želeli in pričakovali veliko, a še to bilo je preveč. Po godu nam je le pohlevnost in ponižnost gospoda pisca, da je vsaj Preširnu odmeril prvo mesto. Za Preširnom pride Jenko — za njim pa Haderlap — tako je prav! To je geometrična progresija v našem slovstvu!

Knjižica ima na čelu podobo Slovenke v pēči, katera pa nevoljna gleda proč, baje zato, ker so jej naredili „prekufast“ obraz. In

Marjetica se je zaklela
Da nikdar neče več cveteti.

posnemamo jo tudi mi, da si nam nij treba se zaklinjati, ker smo z berilom pri kraji in zdaj v postu nij, da bi še mislili na ljubimska in jednaka pisma, tudi vdove nečemo v postu snubiti, zlasti ne po receptu gospoda F. H., ki jej piše: „Slecite torej črno obleko žalosti —“! Kdor hoče to knjižico kupiti, dobi jo pri J. Giontiniji v Ljubljani.

Gašper brodnik.

nepozabljivega prijatelja in zvestega uda čitalnice gosp. Fr. Pirca k večnemu počitku in zopet nova izguba. Dne 21. t. m. zjutraj naznanjal nam je iz lin tukajšnjih cerkvenih stolpov tužni mrtvaški glas zvonov, da se je zopet ločil zvest ud in odbornik čitalnice bivši veliko let občinski in šolskega krajnega sveta odbornik vrl narodnjak Anton Šolar, posestnik in še samec v 58. letu starosti. Društvo „Čitalnica“ razobesila je ta dva dni črno zastavo in mu položila dva lepa venca na rakev. Včeraj popoldne ob 4. uri spremili smo ga čitalnicarji z zastavo k večnemu počitku; zapeli so mu čitalnični pevci pred hišo lepo in močno genljivo pesen „Nad Zvezdami“ v cerkvi in pri jami „Blagor mu, ki se spočije“. Potem smo se ločili z mislijo: Narodnjak z dušo in telesom, počivaj v miru, pogrešali te boimo vsikdar, posebno pri volitvah. Bil je trdnega značaja kakor skala za narodno reč. Naj ti bo zemljica lahka!

Iz Dovjega 23. febr. [Izv. dop.] Pretečeno, to je pustno nedeljo naredili smo tombolo s petjem in plesom v korist revne šolske mladine. Okolo 7. ure zvečer zbrali smo se v zgornjih prostorih Železnikove gostilne. Vse je bilo polno; ne jeden sedež nij ostal prazen, temveč še manjkalo jih je, tako, da so morali jedni, ki so pozneje prišli, kar na mostovži ostati. Ko smo bili že vsi zbrani, pričel je velečastiti gospod župnik J. Ažman s prav primernim govorom pozdravši pričujoče razkladati in naznanjati pomen uzrok in korist namenjene igre. Po dokončanem govoru zapeli so pevci pesen: „Kam?“ Na to pričelo se je s tombolo. Igralo se je dvakrat. Mej prvo in drugo igro zapeli so pevci pesni: „Jaz sem Slovan“, „Zakletev viharja“, „Mili kraj.“ Ko je pa še druga igra minila, zapeli so še: „Slava Slovencev“ (Hajdrih), tako tudi: „Nisem Nemec dekle lepo.“ Zdaj smo si utolažili suha grla in lačne želodce z dobrim vinom in izvrstnimi jedili; za kar se je Železniku zahvaliti, da nij pozabil, kaj nam je manjkalo.

Mladina šla je potem vsa k plesu ter tam dolgo v noč vrtila noge. Možje pa so ostali pri mizi ter tam se pogovarjali o svojih rečeh in po malem praznili svoje posodice.

Proti jutru še le zapustila je vesela družba oni kraj, kjer se tudi prihodnje leto sniti hoče in želi.

Pri tej igri je, čeravno so se morali skoro vsi dobitki, katerih je bilo 26 kupiti, ostalo čistega dobička 24 gld. 50 kr. Res, lepa svota! S tem se bode pa uže revnim šolarjem moglo precej pomagati. —

Kakor sem poročal zadnjič, razsaja tukaj vratna vnetica. Do novega leta umrli so trije otroci, a po novem letu umrlo jih je uže sedem. Jedna deklica je ravno denes zvečer umrla. Šola je zaprta uže od 18. januarja. Bolezen neče ponehati. Zdaj se prikaze tu, zdaj tam. V več hišah so še bolniki.

Tukaj uže 30 let nameravajo novo šolo zidati. Pa ne vem, ali bo uže letos kaj, ali ne, ker je zdaj, ko je najbolj pripraven čas v pripravljane potrebne reči, vse tiho.

Iz Cirknice [Izv. dop.] (Naroden večer v Cirknici*) 12. febr.) Prav zadovoljen sem denes, veselica bila je izredna, gostov veliko iz Logatca, z visocih Blok, iz Postojine, iz Laške doline in iz Rakeka, kajti napovedanih bilo je nekaj novih močij in željni smo pričakovali, da se vzdigne zavesa.

Najprej stopi pred nas ljubka gospodičina Josipina Krajčeva, prvič na takšnih deskah. In kako ti deklamuje divno X-ovo „Domovini!“ Izgovor siedenje besede, kretanje, notranjost in zunanost vse je zlito v najprijetnejšo celoto. Nadejam se, da bode ta domorodkinja v prihodnje kras in ponos našemu narodnemu društvu!

Obadva zbora in čveterospev peli so se pod večjim vodstvom g. Drmelja prav precizno in tehnično dovršeno.

Vmes igrala je rodoljubna gospica Marija

*) Zakasano.

Ured.

Šviglova na citrah „potpourri slov. napevov.“ Iz dna srca, iz cele duše zbirala je svoje domoljubne čute v sreberne strune. In srečen bi bil, presrečen, če bi čul čisto naše slovenske deklice z jednako zavestjo in globoko odločnostjo izraževati „Kje dom je moj,“ „Sem slovenska deklica“ itd. — Mojster-sko rešila je svojo nalogo!

Po načelu „razlika mika“ in „vsacega vsacemu rekaj“ nastopi g. Kraševac, naš dober znanec na odru; poznamo ga kot igralca in pevca. Ali, da je takšen komik, bogme! nijsmo še vedeli. Denes napravil je vsem s svojim „urlavbarjem“ respekt! Vso družbo užgal je burno v glasnem veselji!

Kakor sem pisal do zdaj po pravici in resnici — sicer bolj obširno — nadaljujem naj še o igri. Igra „Ali plavaj ali utoni“ je italijanskega izvira. No, da je za naše razmere primerna, porok nam je prelagatelj jej g. P.: kakšne mešanice ne uhajajo pod pero tako estetično izobraženemu možu! —

No, naši igralci znali so tekst igri, kakor „oče naš,“ bili so gld. M. Šviglova, gg. Kleč in Resman!

Ne vem bi li hvalil zunajnost, pravilen izgovor pri g. Šviglovi, ali bi povzdigoval obnašanje in sploh igranje pri njej! Ravno tako težko mi je pri g. Kleči. No, on nij več delitant, on je v istini popolen in izurjen igralec. Njegova maska, beseda, razumna igra vse je bilo pravilno, neprisiljeno in v celoti nenavadno dovršeno. In občinstvo je vse to priznalo! Mož, ki je pri nas sploh oster kritik, dejal je, da tako točnega igranja nij še bilo!

Potem se je tombola precej hitro razmotala.

In komaj začujejo se po njej prvi akordi, uže se suče do 40 parov v lehkem, veselem vrtnici. Nova radost, novo življenje prične se mej plesom, govori in petjem, konča pa stoprav, ko božje solnce ozlati stari Javornik.

Naš novi gostilničar g. Zagorjan pokazal je ta večer, da bode kos svoje nalogi, bode torej „narodna čitalnica“ pravo središče domačim in vredno pokojišče inostranim narodnim gostom!

Doran.

Iz Celovca [Izv. dop.] Da čestiti bralci „Slovenskega Naroda“ razvidijo, kako lepo g. Mačnik, zloglasni pisatelj protesta proti g. dru. Vošnjaku, s svojimi ponemčenimi prijatelji vred v listu „Freie Stimmen“ pisari in kakšne kulture se imajo slovenski Korošci od te svojati nadejati, priobčim pamflet, katerega je prinesel ta list v svojej 5. številki. Glasi se:

Aus Suetschach, dem Geburtsorte des Herrn Professor Andreas Einspieler, erhalten wir folgendes Eingesendet:

Professor Gospod Andreja,
Ich lese Vašga časnika,
Pa mislim, da je cajt verloren,
Vi pridgate nur tauben Ohren.

Le šimfajte prav fürchterlich,
Uns Windischen to vse je glih.
Slovenci selber hočmo znat
Po nemški šribati in brat.

Das Windische blos nueamo,
Wenn reden wir z ljub' mamico
Alj ockam, bratom mit dem Knecht
Nur da slovensko kommt uns recht.

Doch wenn ich gehen will po svet,
Nur zwei, drei Stunden, štir alj pet,
Gleich muss ich gehen wieder ham,
Če druge Sprache ne poznam.

Drum pan Andreja, bitt' sein S' still
In čujte, was ich sagen will:
Vi pridgate nur tauben Ohren,
Papir in muja sind verloren.

Evo masla nemške kulture! Gotovo je, da ta pamflet nij v Svečah doma, kajti mi poznamo Svečane kot čvrste narodnjake in smo prepričani, da ga v Svečah nij takege neotesanca, kakeršen je pisatelj tega pamfleta.

Pričakujemo pa tudi, da se bodejo Svečanje genoli, ter odločno in javno izrekli, da to blato nij v Svečah doma. Vsakako pa mora nas koroške Slovence veseliti, da taki neotesanci ne pripadajo narodnej naši stranki. Radi jih prepustimo Nemcem, kateri so jih vredni.

Od hrvatske meje [Izv. dop.] „Slovenski Narod“ prinesel je dne 8. febr. t. l. dopis z Dunaja opozorjujoč, da naj se gane narod glede slovenskega jezika pri sodnijah s peticijami na državni zbor. Čitali smo kmalu potem, da je mestna občina Črnomeljaska odposlala peticijo na Dunaj in za njo odposlalo je 18 belokranjskih občin jednake peticije. Ko smo čitali omenjeni članek, mislili smo, da je ne bode občine na Slovenskem, ki ne bi jednake peticije odposlala. Narod, masa ljudstva ne bode molčala, ampak narod, ki uže toliko let bije boj za najdražjo svetinjo, za jezik svoj, bode povzdignil svoj glas. A narod molči! Le Belokranjci, oni bojniki, ki vedno stoje kot skala, kadar je treba za narodno stvar, oni so povzdignili svoj glas, meneč, da se jim pridruži na stotine slovenskih občin. Kaj torej odlašate? V taci slučajih nij dobro odlašati; tudi niso več časi, da bi se moralo za vsako stvar dregati. Kje ste, narodnjaki, ganite se vender! Ako pošljejo peticije le nekatere občine, je tudi utis majhen; kadar pa grmi, takrat se potresa in strese. Saj vidite, kako se z nami počenja. Tu se zavrne slovenska vloga, tam zopet drugi izdaje ukaze, braneč se z vsemi štirimi zoper slovenski jezik. (Konec dopisa smo morali izpustiti, da ne zapademo zopet konfiskaciji. Uredn.) Vidov

Z Dunaja 24. februvarja. [Izviren dopis] (Zadače državnega zbora. O českem vseučilišči. Slovensk kmet pri cesarji. Poslanec Friedmann +.) Kako dolgo bode trajalo zasedanje državnega zbora? to vprašanje stavi se uže sedaj gledé na zasedanje deželnih zborov. To vprašanje da se sedaj težko rešiti. Poslanci vseh strank složni so le v tem, da v poletnej vročini ne bode zborovanj. Velika množina predmetov čaka na svojo rešitev in to bode uzrok, da bode zasedanje trajalo do meseca julija. Razen proračuna za l. 1882 obravnaval se bode uže meseca aprila proračun za l. 1883. V tem zasedanju ima tudi na vrsto priti predlog Zeithammerjev o zmeni volilnega reda českega velicega posestva, novi carinski tarif, postava o obdačenji borze (predlog poslanca g. A. Obreze) novi obrtni red in postava o plačah nižjega duhovenstva. Postava o plinu pa ne pride še na vrsto.

Te predmete vlada želi rešiti v tekočej sesiji. Levica bode sicer po starem slabem svojem običaji porabila vsako priliko, da prouzroči nepotrebne debate, zavlačuje obravnave itd. Ona hoče doseči, da bi se govorilo o „neplodnosti“ sedanje vlade in avtonomistiške večine. Slabe namere levičarjev bodo pa menda uže izpodrsnile. Kakor prorokujejo sedanje razmere, razjeda zjedinjeno levico čim dalje tem huje rakova bolezen, mej tem ko postaja desnica vedno jačja.

Postavo o českem vseučilišči je cesar uže potrdil. Ministerstvo nauka posvetuje se zdaj, kako razdeliti prostorišča mej česko in nemško vseučilišče. To daje baje mnogo potežkoč. Zasebnikom, ki so dosle stanovali v vseučilišči, se je stanovanje uže odpovedalo. Vender pa prostorišča še ne bodo zadostovala. Zato česki poslanci uže sedaj od vlade terjajo, da se poprime misli o zidanji novih prostorišč za česko vseučilišče.

V kratkem ima tudi sestaviti se profesorski zbor pravniške in modroslovske fakultete českega vseučilišča.

Prva naloga obeh zborov bode, da ministerstvu predloži imenovanje novih profesorjev, ker ministerstvo odsle neče več iz lastne inicijative imenovati novih profesorjev.

Pred kratkim bil je slovensk kmet iz Štajerske sprejet od cesarja v avdijenci. Na kmetovo prošnjo rekel je cesar v slovenščini: „Je uže dobro!“ — Kmetova prošnja je bila uslišana. Sovražnikom slovenskega jezika je to lep vzgled, kako presvitli naš vladar čisla slovenski jezik!

Včeraj je po kratkej a hudej bolezn na Dunaji umrl poslanec Friedmann, ki je nedavno v državnem zboru hudo govoril o korupciji židovsko nemškega časopisja. Friedmann dosegel je komaj 43. leto. On je bil inženier in jako talentiran mož. Jedenkrat bil je tudi izvoljen v dunajsko mestno

svetovništvo. Ker se je bil z županom Felderjem spril, položil je svoj mandat.

Z Dunaja 22. februarja. [Izviren dopis.] (Pustni večer v „Sloveniji“.) Prav zabaven večer priredili so si slovenski vseučiliščniki za pust v „Sloveniji“. Berilo gospoda Štreklja vzbudilo je mnogo smeha. Pele so se razne slovenske in slovanske pesni. Došlo je mnogo udov od hrvatskega „Zvonimira“. Da se druži z veseljem i korist, improvizirana je bila loterija na slike gospoda Vesela, akademika, za suho blagajno „Slovenije“ in za — Narodni dom v Ljubljani. Za dijaške razmere nabrala se je hvalevredna svotica, za kar gre vsa pohvala gospodu Veselu.

Veselje zavlada je vseobče, ko so se razni dobitki po večkrat dražili, da bi se na ta način bolje dosegel dobrodejni namen.

„Zvonimirovi“ pevci zakrožili so nam več krasnih pesnij, nastavljeni fiškusi prizadevali so si vsak po svoji moči razveseljati društvenike in goste. In kako lepo se je zopet nazdravljalo hrvatsko-slovenske vzajemnosti!

Gospod profesor Glaser sprožil je v navdušenem govoru misel, naj se na Slovenskem snujejo pevska in telovadna društva ter naj se Nemce posnema v tem, da se jedno leto na Koroškem, drugo leto na Štajerskem itd. napravljajo svečanosti, katerih udeležujejo se pevci itd. iz raznih slovenskih pokrajin. Tako bi se dobro budila in krepila zavest in vzajemnost slovenska. „Slovenije“ udje, iz raznih slovenskih pokrajin, naj delujejo v prosep domovine v tem zmislu!

Domače stvari.

— (Zadnja (sobotna) številka našega lista bila je zaplenjena) zaradi uvodnega članka z naslovom „Novodobne prikazni.“ Proti tej konfiskaciji vložili bomo ugovor.

— (Pokojnega dra. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega) doprsna slika je danes in jutri na ogled postavljena v štacuni narodnega trgovca g. Fr. Kolmana, kateri je to jako lepo izdelano sliko naročil na Dunaji, ter jo čez dva dni odpošlje v Pariz, da se po njej naredi oljno-barveni odtis. Tak odtis 79 centimetrov visok in 63 centim. širok bode veljal 3 gld. in je gospod Kolmann od čistega doneska tega podjetja namenil polovico za „Narodni dom“, drugo polovico pa za zidanje cerkve srca Jezusovega v Ljubljani. Razstavljeni original, ki predstavlja pokojnika na tri četrti profila in s tremi redi na prsih, kupila je gospa vdova.

— (Jour fixe) literarnega in zabavnega kluba preteklo soboto v „Bierhalle“ obiskan je bil prav dobro. Gosp. J. Železnikar čital je „Pripoved brez naslova“, pevci pa so zapeli nekoliko prav čvrstih zborov. Tudi na „Narodni dom“ nijsmo pozabili. Prihodnji jour fixe bode v soboto 4. marčija zopet pri Tavčarji.

— (Za „Narodni dom“.) Kakor smo uže v tem listu naznanili, se je v gostilni „pri avstrijskem caru“ ustanovil „prvi klub za nabiranje darov za „Narodni dom“. Kakor se nam poroča, ima ta klub uže čez 60 članov, kateri so se zavezali darovati razne dnevne, tedenske ali mesečne zneske. Od teh svojih članov dobil bode klub uže v tem meseci — po zdanjem številu članov — nad 80 gld. in jednaka svota nabrala se bode vsak mesec. Klub ta ima tudi svojo nabiralnico v gostilni „pri avstrijskem caru“, v kavarni „Valvazor“ in pri g. dr. Jenku. Če pomislimo, da bode povprečno ta svota darovana na leto znašala okolo 1000 gld., ne moremo pač druzega omeniti, nego reči: Rojaci, posnemajte te blage može — storite tudi vi tako in kmalu bode stal „Narodni dom“.

— (Za „Narodni dom“) nastavljena je nabiralnica tudi pri „mlinskem kamnu“ (vulgo pri „Juriji“) na sv. Petra cesti.

— (Za Narodni dom) naročil in razdelil je ob svojih troških gospod Anton Knez nabiralnice po vseh gostilnicah v Šiški. Včeraj smo uže imeli priliko videti, kako te nabiralnice izvrstno funkcionirajo. Vsak obiskovalec Šiške dal je vsaj malo darilo in gotovo je, da bode vsaka nedelja

donašala novih darov. Saj je tudi naravno, da je mladej gospici nasproti, katera nabira od mize do mize, vsak rad galanten in posegne malo v žep.

— (Prošnje za slovenske srednje šole) so poslane državnemu zboru občine: trg Braslovče, trg Rečica, trg Ljubno, Bočna pri Gornjem gradu na Štajerskem in trg Cirknica na Kranjskem.

— (Za napravo deželne nadsodnije v Ljubljani) poslalo je 17 občin iz Dolenjskega prošnje državnemu zboru, kateremu so bile oddane od poslanca g. Pfeiferja.

— (Iz Razdrtega) se nam piše: Pri včerajšnji občinski seji v Hrenovicah se je sklenilo poslati do sl. ministerstva prošnjo, naj se višja nadsodnija prestavi iz Gradca v Ljubljano ter da naj se po Slovenskem v vseh c. k. uradih slovensko uraduje. Ganimo se! Italijan pravi: „Kdor spi, rib ne lovi.“

— (Porotne obravnave) pred ljubljansko deželno sodnijo prično se tekoči mesec. Vrsta obravnav je sledeča: 27. februarja: Špilar France, spolsko posilenje (predsednik svetovalec dr. Kapretz, zagovornik dr. pl. Schrey); 28. februarja dopoldne: Reseano Anton, uboj (predsednik svetovalec g. L. Raunicher, zagovornik dr. Štempihar); 28. februarja popoldne: Vrhunec Marija, umor otroka (predsednik svetovalec g. L. Raunicher, zagovornik dr. Suppan); 1. marca dopoldne: Adamle Anton, težko telesno poškodovanje (predsednik svetovalec pl. Zhuber, zagovornik dr. pl. Wurzbach); 1. marca popoldne: Plešnar Janez, poskušeni rop (predsednik pl. Zhuber, zagovornik dr. Zarnik); 2. marca: Papež Terezija, umor (predsednik dr. Kapretz, zagovornik advokat Brolich); 3. in 4. marca: Jerman Grega, tatvina (predsednik svetovalec L. Raunicher, zagovornik dr. Ahačič, zaslišanih bode 16 pri); 6. marca: Grad Marijana, umor otroka (predsednik svetovalec pl. Zhuber, zagovornik dr. Mošć); 7. marca: Primec Uršula, umor otroka (predsednik dr. Kapretz, zagovornik dr. Munda); 8. marca: Hočevar Luka, uboj (predsednik svetovalec L. Raunicher, zagovornik dr. Pfefferer); 9. marca: Sevnik Martin, umor (predsednik dr. Kapretz, zagovornik dr. Papež); 10. in 11. marca: Prešern Janez, ponarejanje javnih upnih listov (predsednik pl. Zhuber, zagovornik dr. Sajovic); 13. marca: Bole Marija, umor otroka (predsednik dr. Kapretz, zagovornik dr. Schrey); 14. marca: Delovec Matevž, rop (predsednik pl. Zhuber, zagovornik dr. Zarnik); 15. marca: Bogataj Matija, uboj (predsednik g. L. Raunicher) in 16. marca: Posavec Blaž, požiganje (predsednik dr. Kapretz, zagovornik dr. Suppan). Razen teh bodo še tri ali štiri obravnave.

— (Velika koncertna beseda slovanskega pevskega društva dunajskega) bode v ponedeljek 6. marca v dvoranah c. kr. vrtogradnega društva (Blumensäule der k. k. Gartenbaugesellschaft I. Parkring). Mej raznimi slovanskimi zbori je nov zbor slovenskega skladatelja dr. Benj. Ipavca: „Kam“, katerega je skladatelj nedavno poklonil slovanskemu pevskega društva. Sodelovala bode gospica Hermína Král in član dvorne opere J. M. Grün. V drugem delu svira godba pešpolka 34. pod vodstvom znanega českega skladatelja kapelnika C. Šebore. Podrobni vspeled priobčimo v kratkem.

— (Kozé ali osépnice) razsajajo zdaj v Brezovski fari, posebnó v Dragoméru. Tudi na Viči se čuje jednaka tožba. Nekaj žrtv je uže padlo.

— (Oporoko rajnega vladike Dobrile) objavlja „Naša Sloga“. Ta oporoka spisana 10. julija 1880 začena z besedami: „Des annorum nostrorum . . . anni septuaginta (Ps. 89)“ in odredjuje, kako naj se godi s premoženjem njegovim. Glavni dedič je zaklad dijaških ustanov, kateremu je voljenih 30.000 gld. papirne rente in 10.000 gl. v gotovini, katerej svoti bili sta namenjeni za konvikt. Vladika Dobrila izkazal je svojemu narodu veliko dobrot, vsega vkupe posvetil je 90.000 gld. za dobrodelne svrhe. Če se pomisli, da je blagi rajni kot škof Poreški imel le piko plačo, a v Trstu vladikoval le malo časa in da tudi v Tr-

stu nijsa dohodki posebno veliki, se mora vsak čuditi, da mu je bilo mogoče prištediti toliki znesek.

— (Tatvina.) Gospod J—k na Vrhniki je imel v svoji prodajalnici raznovrstnega blaga pomagala, 20 letnega fanta, na katerega je uže delj časa sumnja letel, da iz blagajne denar izmika. V petek mu je dal g. J—k slovo, a tedaj, ko je fante svoja kopita pobiral, se je zapazilo, da je iz raznih kotov nekaj vkup nosil in za svoje spodnje blačnice utikal. Preiskava, ki se je vsled tega bila pričela, je pokazala, da je omenjeni fante v letih svoje službe 935 goldinarjev nakradel, ter se hotel zdaj z njimi ukoristiti. Fante si je na to hotel s steklom trebuh prerezati in se metal po tleh, da bi samega sebe uničil, — ali to se je zabranilo in izročili so ga pravici in zasluženej kazni.

— (Število Slovencev po ljudskem štenji 1879. leta.) Prihodnji zvezek „Statistische Monatschrift“ razglša številke ljudskega štenja po narodnosti. Slovenci bodo žalibože iz teh števil razvideli, da se jim je mnogo duš odvzelo po komisarjih, ki so iz njih delali tu Nemce, tam Italijane. Slovencev se je našelo na Kranjskem 447.366 (Nemcev 794.841), na Koroškem 102.252 (Nemcev 241.585), v Trstu 26.263, na Goriškem 129.857, v Istri 43.004, na Nižje-Avstrijskem 1611, na Gornje-Avstrijskem 20, na Solnograškem 17, tedaj skupaj 1.140.304 Slovencev. Na Štajerskem se je število Slovencev od l. 1869. do 1879. zmanjšalo od 37.55% na 32.74%, v Trstu od 53.79% na 21.79%, povečalo pa na Kranjskem od 93.67% na 93.72% in na Koroškem (!) od 28.60% na 29.72%. V vseh cisalajtanskih deželah je po računih Fikerjevih bilo leta 1869. 5.83% Slovencev od vsega prebivalstva, leta 1879. pa le 5.23%.

— (Iz Cirknice) se nam piše, da je maskarada bila dobro obiskovana in do konca polna življenja in veselja. Maske so bile dobre in jako karakteristične! Elegantni vitezi, slikar „in spe“ iz prihodnjega stoletja, Pavliha, ženica narodne noše, dimnikar i. t. d. bili so po vsem zanimljivi. Dimnikar imel je tako ostro strguljo, močno metlo in gibčne ude, da smo ga hoteli poslati na Vrhniko in še kam, — pst! — nu uže veste po kaj! Očitati pa treba, da Cirkljanov je bilo premalo maskiranih, da je le okolica rešila čast Rakek Selšček i. t. d. imajo zaslug za sijajen uspeh!

— (Izkušnje babic) vršile so se 24. t. m. v slovenskem jeziku. Izpit delalo je 12 babic, mej njimi jedna s Koroške. Izkušnjo prestale so vse, štiri s prav dobrim uspehom. Zanimivo je, da na Koroškem, kjer ima učitelj porodništva letno nagrado 100 gld., ako poučuje babice v slovenskem jeziku, uže veliko let nij bilo slovenskega pouka in je torej babica bila primorana, iskati pouka v Ljubljani.

Poziv slovenskim pisateljem!

Matica Slovenska bode po odborovem sklepu od 13. dné t. m. v posebnej knjigi na svitlo dala obširen životopis pokojnega svojega prvosednika dra. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega. Pisatelji, kateri hoté prevzeti to delo ali vsaj sodelovati pri njem, naj se do 15. dné prihodnjega meseca marca oglašé društvenemu prvosedstvu.

Uredovanje Letopisa za 1882. leto je Matičin odbor izročil podpisnemu prvosednikovemu namestniku, ki se torej usoja uljudno vabiti slovenske pisatelje, naj mu čim preje, vsakako pa do konca avgusta meseca blagovolijo poslati rokopise, namenjene za letošnji Letopis. Sprejemali se bodo vanj kakor dosle krajši znanstveni in poučno-zabavni članki. Da Letopis kolikor moči ustreza različnim zahtevam Matičinih družabnikov, je želeti, da je njegova vsebina mnogovrstna, v obče zanimljiva in vsacemu izobraženemu Slovencu umevna: zaradi tega spiši za Letopis z jedne strani ne smejo biti preobširni, z druge ni strogo učejnaški. Izvirnim člankom se bode dajala se ve da prednost; mej prevodi bi v prvej vrsti ugajali oni iz slovanskih jezikov, to je iz češčine, poljščine in

ruščine. Pisateljska nagrada je različna in se po vzajemnem porazumljenji laprej ustanovi, če treba; v obče po določenih odborovega opravičnika znaša nagrada izvirnim delom: 25 gld. do 40 gld., prevodom 12 gld. do 18 gld. za tiskano polo in se vselej še le izplačuje, kadar je spis natisen.

Pisatelji, kateri večje slovstvene proizvode pripravljajo, in nameravajo ponuditi jih Matici Slovenske, naj jih takoj naznanijo in, kadar bodo gotovi, pošljejo v presojo odboru, ki bo pa sploh v poštev jemal le rokopise, kateri so gledé jezika popolnem godni za tisek.

Matičin odbor pričakuje, da bodo vsi rodoljubni pisatelji slovenski složno podpirali najmenitnejši naš slovstveni zavod, — narodu našemu na radost in korist, svojemu imenu na čast in slavo!

V Ljubljani 23. februvarja 1882.

Za odbor Matice Slovenske:

Peter Grasselli,
prvosednikov namestnik.

Denašnjemu listu je priložen „Poziv“ deželnega odbora za darove za stavbo muzejnega poslopja.

Razne vesti.

* (Število gimnazij in realk v Avstriji.) Gimnazij imamo sedaj v Cislajtani 165 s 53142 učenci, — na vsako gimnazijo pride torej 322 učencev, torej še enkrat manj, kot na zelo dobro obiskovano ljubljansko gimnazijo. Od gimnazij je 95 čisto nemških, 33 českih, 21 poljskih, 7 utrakvističnih, 4 srbsko-hrvatske, 4 laške in rusinske. — Realk je v Cislajtani 87 s 16617 učenci; na vsako realko pride torej 191 učencev, torej zelo toliko, kot na srednje obiskovano ljubljansko realko. Od realk je 61 nemških, 16 českih, 4 poljske, 4 laške in 1 srbsko-hrvatska.

* (Prebivalske razmere v Petrogradu.) Petrograd ima skoro 11000 popolnem kamenitih, skoro 1000 na pol kamenitih in nad 9000 lesenih hiš. potem ima 75 hotelov, 625 restavracij, 1416 gostilnic za pivo, 170 žganjarij in 793 prodajalnic za vino. — Vse hiše skupaj imajo nad 131000 stanovanj, od katerih jih skoro 14000 nij oddanih. Na vsako hišo pride nekoliko nad 6 stanovanj in na vsako stranko 7 glav. — Šol ima Petrograd vsega skupaj veliko število 645; vendar od 109000 za šolstvo poklicanih otrok, pri dečkih 47.7% pri deklicah 37.1%, nijma nobene šolske vzgoje.

* (Kratkovidnost v nemških šolah.) Jedna glavnih telesnih pomot, katere si učenci sukcesivno nakopujejo, je kratkovidnost. Tega nas prepričajo sledeče številke. Znanstvena preiskavanja v Nemčiji so pokazala, da je v ljudskih šolah po kmetih samo 1% učencev kratkoviden, v ljudskih šolah po mestih od 5-11%, v višjih dekliških šolah že 17%; po realkah 30%, po gimnazijah pa še več. Sukcesiven nastaj od leta do leta kažejo še bolj sledeča števila: Na Nemškem je tretješolcev kratkovidnih 12%; četrtošolcev 18%; petošolcev 23%; šestošolcev 31%; sedmošolcev 41%; osmošolcev 55%. Uzrok nenavadno visocih % kratkovidnih v višjih šolah obstoji tudi lahko v tem, da se sicer število učencev sploh takrat manjša, da pa število kratkovidnih učencev ostaja morebiti jednako.

* (Štatistika ljudij, ki služijo.) Na Francoskem služi relativno več ljudij v zahodnih provincijah, namreč od 10.000 prebivalcev 1100 do 1200; v vzhodnih pa samo 700 do 800. V Parizu jih je služilo leta 1876 dobrih 111000; izmed teh trikrat več ženskih kot moških. — Skupno število ljudij, ki služijo, znaša na Francoskem skoro dva in pol milijona, vsak šestnajsti človek na Francoskem je kje v službi. — Največ, namreč 57% jih služi pri zemljiških posestnikih, 11% pri trgovcih, 18% pri uradnikih in umetnikih, 14% pa pri hišnih posestnikih. 60% jih je ženskega, 40% pa moškega spola.

* (Velociped.) Kod nekaj kuriozum v velocipedstvu se navaja, da je nek velocipedist dospel na velocipedu iz Prage čez Budweis, Freistadt, Linz, Gmunden, Solnograd, Monakovo, Landshut nazaj v Prago v 12 dneh. Zaznamenovana pot je 995 kilometrov dolga in je moral torej skozi dvanaest dni po vrsti premeriti vsak dan pot 83 kilometrov, to je več kot 16 ur hoda.

* (Število goved po raznih državah.) Največ goved, namreč okrog 24 milijonov ima Rusija; potem Nemčija okrog 16 milijonov; Avstrija okrog 13 milijonov, Francoska nad 12 mil., Angleška 10 mil., Italija 4 mil., Rumunija in Španija pa 3 mil., Švica, Skandinavija, Belgija, in Nizozemska

od 1—2 milijonov. Primeroma največ goved ima Danska, kjer pride na vsakih 100 ljudij 65 goved; v Rumuniji 62, v Skandinaviji 51, na Nizozemskem 40, v Nemčiji 39, v Švici 38, v Avstriji 37, na Francoskem 33, v Rusiji 32, na Angleškem 29, v Belgiji 24, v Španiji 18, v Italiji 14, na Grškem 8.

(K. saison.) Kjer so bolehní in zdravi navezani na sobo, je Bittnerjev koniferi sprit potrebno sredstvo; ta pripravi, razpršen v sobo, prijeten gozden vzdub, očisti vsled obile vsebin ozona zrak popolnem in varuje torej pred i-fekcijskimi boleznimi. Zaradi svojih balzamično smolnatih delov je Bittnerjev koniferi sprit priznано zdravilo pri boleznih v dihalnih organih in živcih. Zaloge so pri drugem inseratu naznanjene. (603)

Darila za „Narodni dom“.

Prenesek	16 gld. 70 kr.
Nabranega na besedi na debeli četrtek	45 „ 60 „
Pri veselici na Ježici nabral gospod Josip Gregorin	5 „ 34 „
Škric v Šiški	1 „ — „
Hrenovski rodoljubi v vselej družbi	17 „ — „
Na maskaradi v čitalnici nabranega	13 „ 40 „
V Stanjelu pri pevskem izletu g. Ivan Dolinar nabral	4 „ 15 „
G. Anton Zarnik, župnik v Naklem	2 „ 25 „
G. Ivan Vrhovnik, kaplan v Naklem	5 „ — „
„Slovenija“ na Dunaji pri zabavi na pustni večer	7 „ 30 „
G. Miroslav Malovrh, vseučiliščnik v Zagrebu	3 „ — „
Vkupe	120 gld. 74 kr.

Meteorologično poročilo.

A. V Ljubljani:

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm.
24. februvarja	ob 7. uri	744.74 mm.	— 2.5° C	slaboten vzhod	jasno	0.0 mm.
	ob 2. uri	743.14 mm.	+ 8.8° C	slaboten jugozahod	jasno	
	ob 9. uri	743.72 mm.	+ 2.0° C	brezvetrije	jasno	
	zvečer					
25. februvarja	ob 7. uri	743.98 mm.	— 2.2° C	slabotna burja	jasno	0.00 mm.
	ob 2. uri	743.06 mm.	+ 10.4° C	slaboten jugozahod	jasno	
	ob 9. uri	742.83 mm.	+ 6.0° C	slaboten jugozahod	oblačno	
	zvečer					
26. februvarja	ob 7. uri	740.60 mm.	+ 2.6° C	slaboten jugozahod	oblačno	8.10 mm. dežja.
	ob 2. uri	737.58 mm.	+ 9.6° C	slaboten jugozahod	oblačno	
	ob 9. uri	734.27 mm.	+ 8.0° C	slaboten jugozahod	oblačno	
	zvečer					

B. V Avstriji sploh:

Zračni pritisk še vedno nij povsod jednak, vendar je uže precej enakomernjeje razdeljen; razloček mej maksimumom na Tirolskem in ob Adriji in mej minimom v vzhodni Galiciji znaša 12 mm. Vetrovi so postali tudi precej slabotnejši in so obdržali svojo zahodno smer od prejšnjih dni. Nebo je bilo večidel povsod deloma oblačno; vreme je postalo zadnje dni južno in nestanovitno. Temperatura je postala precej gorkejša in je bila vse dni nadnormalna, sploh pa ne več tako ekstremna kot v pretečenih dneh; razloček mej maksimumom in minimom znaša le 9° C. Morje je bilo zadnje dni še vedno precej nemirno.

Loterijske srečke 25. februvarja.

Na Dunaji:	75,	6,	78,	13,	17.
V Gradci:	73,	53,	15,	27,	6.

Dunajska borza

dné 27. februvarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni državni dolg v bankovcih	73 gld. 90 kr.
Enotni državni dolg v srebru	74 „ 70 „
Zlata rentna	92 „ 35 „
1860 državno posojilo	127 „ 50 „
Akcije narodne banke	811 „ — „
Kreditne akcije	298 „ — „
London	120 „ 45 „
Srebro	— „ — „
Napol.	9 „ 53 „
C. kr. cekini	5 „ 63 „
Državne marke	58 „ 50 „
4% državne srečke iz l. 1854	117 „ 75 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 25 „
4% avstr. zlata rentna, davka prosta	92 „ — „
Ogrska zlata rentna 6%	117 „ 40 „
„ 4%	84 „ 70 „
„ papirna rentna 5%	84 „ 40 „
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104 „ — „
Dunava reg. srečke 5%	113 „ 75 „
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98 „ 25 „
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105 „ — „
Kreditne srečke	100 gld. 173 „ 50 „
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ 50 „
Akcije anglo-avstr. banke	120 „ 115 „ 50 „
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	193 „ — „

Učenec,

star 13—16 let, zmožen slovenskega in nemškega jezika, sprejme se takoj v neko prodajalnico z mešanim blagom. Več pové administracija „Slovenskega Naroda“. (127—1)

Št. 2875.

(126—1)

Razglas.

Glede na deželno postavo dné 25. novembra 1880, št. 17, in na ukaz c. kr. deželnega predsednika dné 28. decembra 1881, št. 18, k tej postavi se v splošno spolnovanje razglasi:

V vodah, spadajočih pod okrožje ljubljanskega mesta, je lov skalnih, potočnih in reških postrvi od 1. novembra do 31. januarja; sulcev od 1. marca do 15. aprila, lipanov od 1. februvarja do 31. marca, manjkov od 1. decembra do 1. januarja, somov od 1. junija do 31. julija, karpov od 1. do zadnjega junija, zlahtnih rakov (h katerim se ne prištevajo kosečki) od 1. oktobra do 30. aprila vsakega leta sploh prepovedan in se ne smejo ta ribja plemena, oziroma raki, v teh prepovedanih časih v mestnem okrožji, pa tudi ne v gostilnah prodajati.

Razen tega se pa ne smejo nobeden letni čas skalne in potočne postrvi, ki so krajše, nego 18 centimetrov od gobca do konca repne plavute, rečne postrvi, ki so krajše, nego . . . 26 ctm. jezerske 31 „ sulci. 31 „ lipani, 24 „ manjki, 26 „ somi, 37 „ karpi, 25 „ zlahtni raki (z razpetimi ščipalkami), ki so krajši, nego 18 ctm., ščuke, ki so krajše, nego 26 ctm. od gobca do konca repne plavute,

manjki, kleni, platnice, mrene, paršlji, koželi, korešlji, pečenke, androge, focli, linji, ogrice,

ki so krajši, nego 22 centimetrov od gobca pa do konca repne plavute,

loviti in piti na trgu niti po gostilnah prodajati. Nihče ne sme v mestnem okrožji rib loviti, brez „ribolovne karte“, potrjujejo mu pravico do ribje lovi v dotičnej vodi. Posestnikom, zakupnikom ali podzakupnikom bodo to ribolovno karto podpisani mestni magistrat, drugim osobam pa ribolovni opravičenci izdali.

Prestopnikom te postave se bodo ribe in ribolovno orodje odvzelo, razen tega bodo kaznovani v denarji od 5 do 100 gld. ali z zaporom od 1. do 20. dnij.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 22. februvarja 1882.

Župan: Laschan.

Razglas.

Stavljenje dverazredne ljudske učilnice v Globokem, okraj Brežice na Štajerskem, se bode splošnim in zmožnim mojstrom oddalo.

Mojstri, kateri imajo voljo celo stavljenje prevzeti, naj svoje ponudbe

do 15. marca t. l.

dotičnemu predsedniku krajnega šolskega sveta, gospodu baronu Mosconu v Elizabetstrasse 16, Graz, dopošljejo, kjer tudi proračun in načrt na ogled leži. (129—1)

Št. 750.

(125—1)

Oklic.

C. kr. okrajna sodnija v Trebnjem naznanja: Na prošnjo gospe Ane Marshall-ove se bode **dné 8. sušca t. l.** vršila prostovoljna prodaja njenih 26 oral obsegajočih zemljišč in s temi vred jednonadstropna, zidana, z opeko krita hiša na velikej cesti v Trebnjem, blizu cerkve in c. kr. pošte, v kateri je uže mnogo let znana in dobro obiskana velika gostilna.

C. kr. okrajna sodnija v Trebnjem,
dné 22. februvarja 1882.

Oznanilo.

Prostor ob cesti ležeč pri parnem mlinu v Ljubljani, proti novej cerkvi in kasarni ležeč, za dve ali tri hiše, se **proda** iz proste roke. Prostor ta meri okolo 1000 sežnjev. — **Proda** se iz proste volje tudi **kmetija na Ježici**, hiša s sadnim vrtom, klet, hlev za 10 glav živine, pód, šupa, 7 oral njiv, 8 oral senošet, vse blizu in v dobrem stanu. — Natančneje se izve v **Kravjej dolini št. 9 v Ljubljani.** (113—2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.